

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در سوره اعراف آیاتی داریم که به داستان حرمت صید ماهی در روز شنبه برای یهود و حيله ای که آنها برای عدم پذیرش این حکم بکار بردند اشاره دارد، آنها شبکه هائی در کنار دریا ایجاد کردند که به حوض های آب متصل میشد و در روز شنبه ماهی ها از آن شبکه ها وارد حوض های آب می شدند و بعد آنها جلوی شبکه ها را می بستند و در روز یکشنبه ماهی ها را صید می کردند، یهود در اینجا به سه دسته تقسیم شدند؛ دسته ای با همین حيله ماهی ها را صید می کردند و دسته دوم افرادی بودند که نهي از منکر می کردند و به آنها می گفتند این خودش نوعی صید است و صید ماهی در روز شنبه حرام است پس طائفه ای مرتکبین گناه بودند و طائفه دیگر نهي از منکر می کردند و طائفه سوم نیز افرادی بودند که خودشان در حيله ی طائفه اول شرکت نداشتند اما در برابر منکر آنها سکوت می کردند بلکه به ناهیان از منکر نیز می گفتند شما چه کار دارید آنها را رها کنید، بالاخره خداوند متعال عذابى نازل کرد و آن عذاب همان طور که آن حيله گران و مرتکبین حرام را در برگرفت و مسخ شدند طافه سوم که سکوت می کردند نیز مشمول عذاب الهی شدند.

عرض کردیم آیت الله طباطبائی اعلى الله مقامه در تفسیر المیزان جلد ۸ صفحه ۲۹۹ می فرمایند این آیه بر چند مطلب دلالت دارد من جمله اینکه آیه بر یک سنت الهی دلالت دارد و آن سنت الهی این است که همه وظیفه دارند کسانى را که ظلم و فساد می کنند نهي از منکر کنند و اگر چنین کارى را نکنند با همان ها

دچار عذاب الهی خواهند شد و این از سنن قطعى الهی می باشد.

یکی از بحثهای بسیار مهم قرانی و روائی ما همین بحث سنن الهی می باشد که خداوند متعال در قران فرموده من سننى دارم که غير قابل تغيير می باشد، همان طور که خداوند در عالم تکوین سنن و قوانینی دارد که در جریان هستند در عالم تشریع نیز همین طور است و خداوند فرموده گناهان عواقب سوء دارند و کارهای خوب نیز عواقب نیک دارند: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾^۱، خلاصه این بحث سنن بسیار مهم است و ما باید به آن توجه زیادی داشته باشیم.

همان طور که عرض شد خداوند متعال سننى دارد و اما در چند جای قران ذکر شده که از این سنن الهی عبرت بگیرید، عبرت این است که انسان تنها به ظاهر نگاه نکند بلکه عميقاً و دقیقاً به باطن قضایا نیز بنگرد و توجه داشته باشد: ﴿وَكَذَلِكَ نُفِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾^۲، ملکوت که در چند جای قران بیان شده یعنی باطن لذا انسان نباید فقط به ظاهر اکتفاء کند بلکه باید علل و اسباب و ریشه و باطن امور را بفهمد بنابراین بحث امروز ما درباره سنن الهی و عبرت می باشد.

درباره حضرت یوسف علیه السلام ذکر شده: ﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾^۳، داستان حضرت یوسف و برادرانش و حضرت یعقوب چندین سال ادامه داشته و خداوند متعال بعد از ذکر داستان آنها می فرماید: ﴿قَالُوا أَيْنَ نَكُ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ

^۱ سوره انبیاء، آیه ۱۰۵.

^۲ سوره انعام، آیه ۷۵.

^۳ سوره یوسف، آیه ۱۱۱.

اللَّهُ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ^۴ یعنی اگر کسی تقوی داشته باشد و استقامت کند آخر کارش همینطور است و این یکی از سنتهای بزرگ الهی می باشد و همچنین خداوند متعال در آیاتی از سوره آل عمران ظاهراً آیه ۱۲۰ باشد کید ها و نقشه های مغرضانه و خصمانه کفار یهود و نصاری را نسبت به اسلام و مسلمانان بیان می کند و آخرش می فرماید: ﴿وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ^۵ و این از سنن الهی می باشد بنابراین سنن الهی و عبرت گرفتن از آنها بسیار مهم می باشد.

یکی دیگر از سنن الهی این است که: ﴿يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ^۶ که این از سنن تکوینی الهی است که میلیون ها سال است تکرار می شود و واقعا عبرت آموز می باشد و ما به اینها باید توجه و دقت داشته باشیم و ریشه یابی کنیم و عبرت بگیریم.

در ادامه این بحث اولاً آیات قران در این موضوع بسیار است که بعضی از آنها را ذکر کردیم مثلاً ذکر شده: ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ^۷ خب نتیجه ایمان و تقوی چنین است که ابواب رحمت و برکات الهی باز می شود پس ما باید به سنن الهی توجه داشته باشیم و علوم انسانی را بر اساس همین سنن فرا بگیریم اما متأسفانه الان علوم انسانی ما در دانشگاه ها بر اساس متون و تفکرات غربی تنظیم شده که سکولار هستند و اصلاً خداوند مد نظرشان نیست علی آئی حال این بحث بسیار مهمی

است که هم آیات و هم روایات فراوانی در این رابطه داریم.

صاحب وسائل روایاتی به مناسبتی نقل کرده که به همین بحث سنن الهی بر می گردد من جمله این خبر: ﴿وَعَنْهُمْ، عَنْ أَحْمَدَ، وَعَنْ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ مَجْبُوبٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةٍ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: وَجَدْنَا فِي كِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا ظَهَرَ الزَّيْنُ مِنْ بَعْدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفَجَاءَةِ، وَإِذَا طَفَفَ الْمِيزَانُ وَالْمَكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ، وَإِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتَهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالثَّمَارِ وَالْمَعَادِنِ كُلِّهَا، وَإِذَا جَارُوا فِي الْأَحْكَامِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ، وَإِذَا نَقَضُوا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ عَدُوَّهُمْ، وَإِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جَعَلَتِ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ، وَإِذَا لَمْ يَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَلَمْ يَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ، وَلَمْ يَتَّبِعُوا الْأَخْيَارَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ شَرَّاهُمْ فَيَدْعُو خِيَارَهُمْ فَلَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ^۸

خبر سنداً صحیح است و همان طور که می بینید بین گناه زنا و مرگهای ناگهانی و همچنین موارد دیگری که در روایت ذکر شده ارتباطی وجود دارد که ما نمی فهمیم و اگر خاطرتان باشد در مکاسب در بخشی از صحیحی ابی ولاد امام صادق علیه السلام در مورد قضاوت کردن اشتباه و باطل فرمودند اینجور قضاوتهای باطل باعث می شود تا از آسمان باران نیاید و برکت از زمین قطع شود که ما ارتباطش را نمی فهمیم بنابراین ارتباط بین اعمال و پیش آمدها یکی از سنن الهی می باشد که ما باید به آنها توجه داشته باشیم و از آنها عبرت بگیریم.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهیرین

^۴ سوره یوسف، آیه ۹۰.

^۵ سوره آل عمران، آیه ۱۲۰.

^۶ سوره نور، آیه ۴۴.

^۷ سوره اعراف، آیه ۹۶.

^۸ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، صفحه ۵۱۳، ابواب امر و نهی، باب ۴۱، حدیث ۲، ط الإسلامیة.